

**DET PSYKIATRISKE PATIENTKLAGENÆVN
FOR
FREDERIKSBORG AMT**

ÅRSBERETNING FOR 2006

INDHOLDSFORTEGNELSE:

1. Forord.
2. Det Psykiatriske Patientklagenævns sammensætning.
3. Antal sager behandlet i patientklagenævnet fordelt på sagstyper.
4. Sagsbehandlingstid.
5. Antal afholdte møder.
6. Deltagelse i nævnets møder af patient, patientrådgiver og læge.
7. Afgørelsernes udfald - omgørelsesprocent.
8. Klager over patientklagenævnets afgørelser.
9. Principielle problemstillinger.
10. Afgørelser fra Sundhedsvæsenets Patientklagenævn
11. Bemærkninger fra Psykiatrivirksomheden i Region Hovedstaden.

1. Forord

Det Psykiatriske Patientklagenævn er oprettet i henhold til lov om frihedsberøvelse og tvang i psykiatrien § 34, pr. 1. januar 2007 lov om anvendelse af tvang i psykiatrien.

Nævnets opgaver er at behandle klager over sygehusmyndighedernes afgørelser om tvangsindlæggelse, tvangstilbageholdelse, tilbageførsel, tvangsbehandling, tvangsfiksering, anvendelse af fysisk magt og beskyttelsesfiksering, jf. lovens § 35.

Patientklagenævnets afgørelser om tvangsbehandling, tvangsfiksering, anvendelse af fysisk magt og beskyttelsesfiksering kan i henhold til lovens § 38 påklages til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.

Patientklagenævnets afgørelser om tvangsindlæggelse, tvangstilbageholdelse og tilbageførsel kan efter anmodning fra patienten eller patientrådgiveren indbringes for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43a, jf. psykiatrilovens § 37. Sygehusmyndigheden har således ingen klagemulighed vedrørende disse afgørelser.

Fra den 1. januar 2007 kan patientklagenævnets afgørelser om tvangsfiksering og beskyttelsesfiksering ikke påklages til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn, men i stedet indbringes for retten.

Det fremgår af lovens § 39, stk. 1, at Patientklagenævnet hvert år skal offentliggøre en beretning om sin virksomhed. Årsberetningen for 2006 er udarbejdet efter de retningslinier, nævnet har modtaget i brev af 7. januar 2004 fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

2. Det Psykiatriske Patientklagenævns sammensætning.

Følgende har fungeret som formænd for nævnet i 2006: Lone B. Christensen, Tove Christensen, Inge Dickow, Anne Engholm, Charlotte Galbo, Michael Jørgensen, Henning Lund-Sørensen og Christian Trønning.

Nævnets medlemmer er Lone Schmidt, der er udpeget af indenrigs- og sundhedsministeren efter indstilling fra De Samvirkende Invalideorganisationer og læge Torben Nikolaisen, der er udpeget af indenrigs- og sundhedsministeren efter indstilling fra den Almindelige Danske Lægeforening.

Læge Steffen Jarlov og læge Jesper Lundh har deltaget i nævnets møder som suppleanter for læge Torben Nikolaisen.

Lisbeth Holmgaard, Gerda Ring Krusholm og Liselotte Lassen har deltaget i nævnets møder som suppleanter for Lone Schmidt.

Følgende har fungeret som sekretærer for nævnet: Signe Egsgaard, Anne Engholm, Tove Larsen, Birgitte Krohn Madsen, Jakob Næsager og Morten Wosylus.

3. Antal sager behandlet i patientklagenævnet fordelt på sagstyper:

Realitetsbehandlede sager i 2006:

Patientklagenævnet har i 2006 modtaget i alt:	64 sag(-er).
Antal sager, som nævnet har modtaget i 2005, men først behandlet i 2006:	1 sag(-er).
Antal tilbagekaldte sager:	6 sag(-er).
Antal afviste sager:	1 sag(-er).
Antal sager, som nævnet har modtaget i 2006, <u>men først behandlet i 2007:</u>	<u>0 sag(-er)</u>
Antal sager til realitetsafgørelse i 2006:	58 sager.

I de 58 sager traf nævnet 121 afgørelser vedrørende tvangsindgreb. Af de 121 afgørelser vedrørte de 25 afgørelser to sager, hvor der er givet hver af de to patienter beroligende medicin henholdsvis 16 og 9 gange.

Realitetsbehandlede sager i 2005:

Patientklagenævnet har i 2005 modtaget i alt:	57 sag(-er).
Antal sager, som nævnet har modtaget i 2004, men først behandlet i 2005:	1 sag(-er).
Antal tilbagekaldte sager:	5 sag(-er).
Antal afviste sager:	4 sag(-er).
Antal sager, som nævnet har modtaget i 2005, <u>men først behandlet i 2006:</u>	<u>1 sag(-er).</u>
Antal sager til realitetsafgørelse i 2005:	48 sager.

I de 48 sager traf nævnet i alt 74 afgørelser vedrørende tvangsindgreb.

Realitetsbehandlede sager i 2004:

Patientklagenævnet har i 2004 modtaget i alt:	77 sag(-er).
---	--------------

Antal sager, som nævnet har modtaget i 2003, men først behandlet i 2004:	5 sag(-er).
Antal tilbagekaldte sager:	9 sag(-er).
Antal afviste sager:	2 sag(-er).
Antal sager, som nævnet har modtaget i 2004, <u>men først behandlet i 2005:</u>	<u>1 sag(-er).</u>
Antal sager til realitetsafgørelse i 2004:	70 sager.

I de 70 sager traf nævnet i alt 107 afgørelser vedrørende tvangsindgreb.

Afgørelserne fordelte sig således:

	2006	2005	2004
Tvangsindlæggelse	18	10	11
Tvangstilbageholdelse	37*	27	38
Tvangsmedicinering	27	27	36
Tvangsfiksering	9	5	9
Anvendelse af fysisk magt, § 17, stk. 1	4	1	2
Akut beroligende medicin, § 17, stk. 2	26	4	11
I alt	121	74	107

* Af de 37 afgørelser om tvangstilbageholdelse er der reelt tale om 31 "sager", idet man i 6 af disse sager godkendte, at patienten var tvangstilbageholdelig, men at tvangstilbageholdelsen i en periode havde været ulovlig, og derfor er blevet underkendt for en del af perioden. Det er typisk tilfælde, hvor der ikke er foretaget en rettidig efterprøvelse af, om tvangstilbageholdelsen skal opretholdes, jf. § 21, stk. 2.

Antallet af afgørelser er således fra 2004 til 2005 faldet med 33 (31%), og antallet af afgørelser er fra 2005 til 2006 steget med 47 (64%). Fra 2004 til 2006 er antallet af sager steget med 14 svarende til 12 %.

Tallene er over tid relativt stabile, dog afviger antallet af sager, hvor der må indgives beroligende medicin, meget. Der er typisk tale om klager fra 2-3 personer om året, der hver især et stort antal gange har fået indgivet beroligende medicin. Af de 26 afgørelser om beroligende medicin i 2006 vedrørte de 25 afgørelser to personer, der klagede over henholdsvis 16 og 9 indgivelser af beroligende medicin.

4. Sagsbehandlingstid.

Den gennemsnitlige ekspeditionstid er beregnet til 6,6 dage fra nævnet modtog klagen til afgørelsen blev sendt.

Til sammenligning var den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for alle afgørelser i 2005 7,2 dage og i 2004 7,9 dage.

Nævnet finder ikke, at sagsbehandlingstiden giver anledning til overvejelser om ændringer i sagsgangen. Der har gennem 2006 været afholdt møder på en fast ugedag. I tiden indtil 1. september 2006 er sagerne på Psykiatrisk Sygehus i Hillerød blevet behandlet på møder om tirsdagen og på Psykiatrisk Sygehus i Frederikssund om onsdagen. Fra den 1. september 2006 er sagerne i Frederiksborg Amt blevet behandlet om mandagen. Efter nævnets opfattelse er det mest hensigtsmæssigt for patienter, patientrådgivere, hospitalsansatte og nævnsmedlemmer, at nævnet mødes en fast ugedag.

5. Antal afholdte møder.

I 2006 har Patientklagenævnet i Frederiksborg Amt afholdt 36 møder med 58 sager og truffet 121 afgørelser. Alle møderne har været afholdt på sygehusene. To sager er blevet behandlet på Psykiatrisk Sygehus i Helsingør og 3 på Psykiatrisk Sygehus i Frederikssund.

I 2005 holdt nævnet 39 møder, hvoraf 31 har været afholdt på Psykiatrisk Sygehus i Hillerød og 8 på Psykiatrisk Sygehus i Frederikssund.

I 2004 blev der afholdt 43 møder, hvoraf 40 blev afholdt på Psykiatrisk Sygehus i Hillerød og 3 på Psykiatrisk Sygehus i Frederikssund.

6. Deltagelse i nævnets møder af patient, patientrådgiver og læge.

Patienten, patientrådgiveren og overlægen har været indkaldt til alle møderne i nævnet. For at sikre så høj en deltagelsesprocent som muligt, afholder nævnet møderne på en fast ugedag – fra 1. september 2006 om mandagen, hvor møderne begynder kl. 9.

<u>Deltagelse</u>	2006	2005	2004
Antal sager	58	48	70
Patient	40 (69 %)	39 (81 %)	69 %
Patientrådgiver	44 (76 %)	29 (60 %)	56 %
Læge	58 (100 %)	48 (100 %)	100 %

Sygehuset har været repræsenteret af en læge i samtlige sager.

Nævnets formand har i situationer, hvor patienten ikke har villet deltage, så vidt det har været muligt haft en samtale med patienten på dennes stue.

Af hensyn til patienterne og deres retssikkerhed er nævnet meget optaget af, at patientrådgivernes fremmøde er så højt som muligt. Nævnet foretager løbende optællinger af fremmødet, for at se om fremmødeprocenten er tilfredsstillende.

Med henblik på at motivere til deltagelse i møderne har der været afholdt møde med patientrådgiverne herom i 2005. På mødet orienteredes om, at Folketingets § 71-Tilsyn havde anmodet om en nærmere redegørelse for fremmødeprocenten for så vidt angår patientrådgivernes fremmøde i Det Psykiatriske Patientklagenævn. Også i 2006 har Folketingets § 71-Tilsyn haft fokus på patientrådgivernes fremmødeprocent. Af hensyn til patientrådgivernes og sygehusets planlægning holdes møderne i nævnet på faste ugedage.

Der er en fælles liste over patientrådgivere til brug på de psykiatriske afdelinger på Psykiatrisk Sygehus i Hillerød, Psykiatrisk Sygehus i Frederikssund og Psykiatrisk Sygehus i Helsingør. Der er i alt 13 patientrådgivere.

7. Afgørelsernes udfald - omgørelsesprocent.

En afgørelse er en godkendelse eller en tilsidesættelse af et tvangsindgreb. Denne definition betyder, at stillingtagen fra nævnets side til en sag ikke sjældent vil indeholde flere afgørelser.

Der tælles således mindst én afgørelse for hvert påklaget tvangsindgreb, f.eks. tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse. Træffer nævnet afgørelse vedrørende flere ensartede tvangsindgreb, f.eks. 5 tvangsfikseringer, tæller nævnsafgørelsen således også statistisk som 5 afgørelser, uanset udfaldet af afgørelserne.

Hvis nævnsafgørelsen indeholder både en godkendelse og en tilsidesættelse af et tvangsindgreb, f.eks. en tvangstilbageholdelse (iværksættelsen godkendes og opretholdelsen tilsidesættes), tæller nævnsafgørelsen statistisk som 2 afgørelser.

2006	I alt	Godkendelse	Ændringer	Omgørelsesprocent
Tvangsindlæggelse	18	18	0	0
Tvangstilbageholdelse	37	31	6	16
Tvangsmedicinering	27	22	5	19
Tvangsfiksering	9	9	0	0
Anvendelse af fysisk magt, § 17, stk. 1	4	4	0	0
Akut beroligende medicin § 17, stk. 2	26	26	0	0
I alt	121	110	11	9

Nævnets afgørelser blev i 2006 truffet af et enigt nævn.

Af de 37 afgørelser om tvangstilbageholdelse er der reelt tale om 31 sager, idet man i 6 af disse sager godkendte, at patienten var tvangstilbageholdelig, men at tvangstilbageholdelsen i en periode havde været ulovlig, og derfor er blevet underkendt for en del af perioden. Det er

typisk tilfælde, hvor der ikke er foretaget en rettidig efterprøvelse af, om tvangstilbageholdelsen skal opretholdes, jf. § 21, stk. 2.

2005	I alt	Godkendelse	Ændringer	Omgørelsesprocent
Tvangsindlæggelse	10	10	0	0
Tvangstilbageholdelse	27	27	0	0
Tvangsmedicinering	27	20	7	25,9
Tvangsfiksering	5	5	0	0
Anvendelse af fysisk magt, § 17, stk. 1	1	1	0	0
Akut beroligende medicin § 17, stk. 2	4	4	0	0
I alt	74	67	7	9,4

Nævnets afgørelser blev i 2005 truffet af et enigt nævn på nær 1 afgørelse om tvangsmedicinering, som blev afgjort som en 2-1 afgørelse. Nævnet godkendte ikke sygehusets beslutning om tvangsmedicinering, idet patienten indgik en alliance med sygehuset om frivilligt at indtage Risperdal i mindst 2 måneder. Et nævnsmedlem var ikke enig i beslutningen, men fandt, at patienten skulle tvangsmedicineres. I 7 afgørelser fandt nævnet, at tvangstilbageholdelsen var ulovlig. To tvangs-tilbageholdelser blev fundet ulovlige i henholdsvis 1 dag og op til 10 dage.

2004	I alt	Godkendelse	Ændringer	Omgørelsesprocent
Tvangsindlæggelse	11	11	0	0
Tvangstilbageholdelse	38	37	1	2,6
Tvangsmedicinering	36	33	3	8,3
Tvangsfiksering	9	8	1	11,1
Anvendelse af fysisk magt, § 17, stk. 1	2	2	0	0

Akut beroligende medicin § 17, stk. 2	11	11	0	0
I alt	107	102	5	4,7

I 2004 blev alle nævnets afgørelser truffet af et enigt nævn på nær 1 afgørelse om tvangstilbageholdelse, som blev truffet som en 2-1 afgørelse.

8. Klager over Patientklagenævnets afgørelser.

I 2006 er 4 sager blevet påklaget – alle fire sager er om frihedsberøvelse og er derfor indbragt for retten. Den ene sag vedrører tillige tvangsmedicinering og er derfor tillige indbragt for Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.

Nævnet har i skrivende stund ikke modtaget nogen afgørelse fra Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.

Af de 4 sager, der er indbragt for retten, blev den ene klage trukket tilbage, før retten traf afgørelse. I de øvrige tre sager har retten tiltrådt nævnets afgørelser.

Sagsbehandlingstiden fra nævnets afgørelser til dommenes afsigelser er henholdsvis 16, 21 og 32 dage, svarende til i gennemsnit 23 dage.

9. Principielle problemstillinger:

Det Psykiatriske Patientklagenævn har i 2006 i 7 tilfælde kritiseret og påtalt formelle mangler i forbindelse med frihedsberøvelsen af patienter. Der har i de fleste tilfælde været tale om, at der er sket en for sen efterprøvelse af betingelserne for den fortsatte frihedsberøvelse.

Der har ligeledes været tale om, at beslutninger ikke er blevet godkendt af overlægen, eller slet ikke er blevet registreret i tvangsprotokollen.

Nævnet har i 2006 i 4 tilfælde tilsidesat overlægens beslutning om tvangsbehandling, idet patienten ikke blev fundet at være blevet motiveret tilstrækkeligt. Det har både drejet sig om for kort motivationstid, og for uregelmæssig motivation, både med hensyn til tid og præparat.

Nævnet har i én sag godkendt sygehusets beslutning om tvangsbehandling med Leponex, samt som følge heraf blodprøvetagning og EKG. Nævnet bemærkede i afgørelsen, at nævnet er bekendt med, at blodprøvetagning og EKG ikke henhører under nævnets kompetence. Nævnet fandt imidlertid, at blodprøvetagning og EKG måtte betragtes som en del af behandlingen med Leponex, da kontrolprøvernes gennemførelse må anses som en forudsætning for medicinering med dette præparat.

10. Afgørelser fra Sundhedsvæsenets Patientklagenævn:

Sundhedsvæsenets Patientklagenævn har i løbet af 2006 truffet afgørelse i to sager, hvor afgørelserne i første instans blev truffet af Det Psykiatriske Patientklagenævn ved Statsamtet Frederiksborg.

Begge sager er refereret i nævnets årsrapport fra 2005 som sag 2 og 3 under rapportens pkt. 10.

11. Bemærkninger fra afdelingerne:

Der har ikke været materielle bemærkninger fra afdelingerne eller Psykiatrivirksomheden i Region Hovedstaden.

København, april 2007.

Birgitte Krohn Madsen og Jakob Næsager.